

Барчан О. В.

<https://orcid.org/0000-0002-3351-568X>

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

МИХАЙЛО МУХИН І ЗАКАРПАТСЬКА ГАЗЕТА «УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» 30-Х РР. ХХ СТ.

У статті розглядається питання закарпатського періоду в житті й творчості відомого публіциста, журналіста, редактора часописів Михайла Мухина, його участі у виданні закарпатської української газети «Українське Слово» 30–х рр. ХХ ст. Ця сторінка в біографії митця достатньо не відображена. В описах газети про цю постать не згадано. Тому актуальність дослідження полягає у висвітленні нових аспектів біографії М. Мухина та в доповненні історії закарпатських українських часописів періоду Чехословацької Республіки. Тому важливим для оприявлення співпраці М. Мухина з періодикою краю, зокрема з газетою «Українське Слово», є його спогади: «Михайло Мухин. Ужгородські вакації» (2024), які й стали об'єктом нашого аналізу. Мета роботи передбачає доповнення біографічного дискурсу М. Мухина, а також внесення нових фактів в історію масмедіа краю. У процесі дослідження застосовано елементи загальнонаукових методів аналізу, синтезу, а також інструментарій спеціалізованих наукових підходів: аналітичного, контекстуально-інтерпретаційного, описового, історико-біографічного, системного. У результаті наукового аналізу встановлено, що закарпатський період життя М. Мухина збігся з національним пробудженням русинів-українців краю і був активним та плідним у його діяльності. Він відновлює свої фізичні сили, працює в бібліотеках, знайомиться з активістами українського руху. Участь у редакції газети «Українське Слово» давала йому нові імпульси в комунікації з інтелігенцією краю, українськими емігрантами, відчуття причетності до реалізації ідей національного відродження на Закарпатті Чехословацької доби. Дослідження спогадів М. Мухина, як і періодики краю 20–30-х рр. ХХ ст. є багатим джерелом для науковців у вивченні питань історії еміграції, історії й практики українських масмедіа, книгорозповсюдження, друкарської справи того часу та ін.

Ключові слова: Михайло Мухин, еміграція, «Українське Слово», національне відродження, Закарпаття.

Постановка проблеми. Українськомовна періодика Закарпаття безпосередньо пов'язана з національним пробудженням автохтонного населення за часів Чехословацької Республіки (1918–1938). Патріотично налаштована інтелігенція краю поширювала національну ідеологію через друковані українською мовою масмедіа, зокрема й через газету «Українське Слово». У її виданні певний час брав участь і Михайло Мухин, відомий український літературознавець, критик та публіцист. Цей аспект його діяльності достатньо не висвітлений. Не згадано про нього й у відомостях про часопис. Проведена аналітична робота над спогадами М. Мухина доповнила біографічний дискурс новою сторінкою його емігрантського п'ятирічного періоду, пов'язаного із Закарпаттям. У науковий обіг введені факти участі М. Мухина в часописі «Українське Слово», співпраці із закар-

патськими провідними громадсько-політичними, культурними діячами, літераторами в період національного відродження в краї за Чехословацької Республіки. Дослідження спогадів М. Мухина дає перспективу науковцям до осмислення інших проблеми, пов'язаних із діяльністю української еміграції на теренах Закарпаття у 20–30-і рр. ХХ століття, історією масмедіа, функціонуванням друкарень, книгарень, становленням українського театру, хорового мистецтва й ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. М. Антонович стверджував, що Михайло Мухин є визначним українським націоналістичним публіцистом, належить до тих, «спадщина яких має тривалу, непроминальну вартість...» [1]. Тому вивчення різних сторінок його життєтворчості нині особливо на часі. На журналістську діяльність цієї непересічної особистості звернута

увага в працях В. Власенка [5], В. Передирія [12], М. Савки [15]. Проте закарпатський період співпраці Мухина з місцевими часописами залишався на маргінесі наукових зацікавлень. Цю нішу в певній мірі заповнюють спогади М. Мухина «Ужгородські вакації» (2024), які ще не привернули уваги дослідників.

Осмилення закарпатської україномовної періодики, яка постала як наслідок активізації національно-визвольних змагань закарпатських українців за часів Чехословаччини у 20–30-х рр. ХХ ст., залишається актуальним. На цьому справедливо наголошував відомий літературознавець О. Мишанич [9, с. 3]. Важливими в заповненні т. зв. «білих плям» є праці І. Добоша [7], В. Габора [6], О. Барчан [3], Ю. Бідзілі [4] та ін. Окремі факти життєпису, як реальні, так і дещо містифіковані, подано в працях М. Неврлого [11], М. Ільницького [8], В. Власенка [5] та ін. Публікації його сучасників Є. Маланюка, В. Бірчака, та дослідників нашого часу М. Жулинського, Т. Салиги, Ю. Коваліва, Р. Радішевського, М. Багана й ін. відображають окремі сторінки життя чи штрихи портрета М. Мухина та зосереджуються в основному на літературознавчому аспекті доробку цього діяча [8]. Закарпатських його сторінок торкається М. Неврлий [11], доповнюють відомості вченого публікації А. Ребрика [13].

Вважаємо, що вивчення діяльності публіциста в місцевій українській пресі періоду національного відродження в тогочасній Підкарпатській Русі заслуговує на увагу і становить науковий інтерес.

Постановка завдання. Мета роботи – доповнити біографічний дискурс Михайла Мухина новими фактами його зв'язку з журналістикою Закарпаття, увести в науковий обіг інформацію, оприлюднену ним як безпосереднім учасником журналістської та видавничої діяльності українських медіа часів національного пробудження русинів-українців за Чехословацької Республіки. Мета визначила наступні *завдання*: на основі спогадів М. Мухина «Ужгородські вакації» (2024) з'ясувати особливості закарпатського періоду в життєпліні М. Мухина, проаналізувати його діяльність у закарпатській газеті «Українське Слово» в 30-ті рр. ХХ ст., виявити зафіксовані автором спогадів важливі для історії журналістики факти функціонування українських масмедіа.

У дослідженні використано комплекс загальнонаукових і спеціальних *методів*. Метод аналізу застосовано для опрацювання тексту спогадів Михайла Мухина «Ужгородські вакації» та вио-

кремлення фактів, що стосуються його участі в діяльності закарпатської преси. Метод синтезу дав змогу узагальнити виявлену інформацію, поєднати з наявними науковими відомостями про розвиток української періодики Закарпаття, використати для систематизації результатів дослідження та формулювання висновків. Історико-біографічний метод сприяв реконструкції маловідомих сторінок закарпатського періоду життя і діяльності М. Мухина. Контекстуально-інтерпретаційний дозволив розглянути його життєпис у контексті суспільних, культурних подій того часу. Описово-аналітичний метод застосовано для характеристики фактологічного матеріалу в площині історії журналістики. Системний підхід забезпечив розгляд діяльності М. Мухина як складника ширшого процесу формування українського інформаційно-культурного простору Закарпаття. Об'єктом вивчення та аналізу в пропонованій студії є видання: Мухин М. Ужгородські вакації: Спогади. Ужгород: ФОП Ребрик А.І., 2024.

Виклад основного матеріалу. Спогади М. Мухина «Ужгородські вакації» (2024) розкривають окремі сторінки історії періодики, процесів, пов'язаних із діяльністю редакційних колективів, співпраці людей, причетних до видання часописів. Ім'я Михайла Мухина, як відзначає в передмові до спогадів О. Ребрик, – «не надто відоме в поза літературних колах. Та і в літературних ... недовчене. Навіть біографічні відомості досить скупі» [14, с. 3].

Як відомо, після поразки національно-визвольних змагань М. Мухин відійшов у еміграцію, спочатку перебував у Польщі, а потім у Празі, Подєбрадах, а в 1933 році перебрався на Закарпаття. У цей період нас цікавить його стосунок до закарпатоукраїнської преси того часу, адже тут проявилися його особливі якості, зокрема «дуже рідкісне уміння створювати культурну й творчу атмосферу. ... В цьому відношенні і його перебування в Празі, і в Подєбрадах, і на Закарпатті дали плоди, яких нікому з української літератури ніколи не стерти» [1]. До Ужгорода він прибув 4 липня 1933 року з Праги, за його повідомленням знайомому з Чехословацької столиці доктору Баранову, «на відпочинок» [10, с. 12]. І це було правдою, адже в Подєбрадах і в Празі він почувався «зднервованим», скаржився на хворобу серця. Та поряд із цим мав намір взятися до праці над студією «Драгоманов без маски», розпочату в Празі, але не здійснену через фінансові труднощі та брак фізичної сили.

Перше його знайомство з виданням закарпатських часописів відбулося в Мукачеві, де знайомий

із Подебрад Л. Романюк друкував просвітянсько-господарський місячник «Світло». Приїжджого вразило намагання українців-емігрантів «най і кустарними засобами, робити українську працю в місцевому оточенні» [10, с. 16].

Перебування М. Мухина в Ужгороді сприяло відновленню його фізичних сил завдяки відпочинку на природі, праці в бібліотеках, зокрема в книгозбірні «Просвіти», де він знаходив потрібні видання. До співпраці з «Українським словом» (1932–1938), незалежним суспільно-політичним часописом, М. Мухина запросив В. Бірчак, давній його знайомий ще з Кам'янця 1919 року. Він запропонував взятися за коректуру газети зі скромною оплатою в 35 чеських корун, а за місяць – 40 Кч. Мухин відразу погодився, адже іншого заробітку, крім випадкових гонорарів та передруку чи перекладу, не мав. Тут же він зафіксував перші враження від участі в часописі, відзначивши, що така робота дає йому можливість хоч трохи наблизитися до місцевого життя. Він згадував, що праця в «Українському Слові» була, без сумніву, цікавою і продуктивною, особливо спочатку. Проте було й чимало неприємностей. При цьому зазначав, що зовсім не шкодує, що взявся за цю роботу [10, с. 29].

Отож, працювати в часописі М. Мухин почав на початку січня 1934 року. Він захопився роботою, обов'язки виконував з максимальною віддачею енергії, що відволікало від іншої діяльності. У його завдання входило редагування часопису, але оскільки не завжди вистачало матеріалу, то самому доводилося його відбирати та заповнювати сторінки або писати статті й замітки різного характеру. На жаль, вони були без підпису, але вирізнялися стилем Мухина, тому відразу були впізнані його знайомими. Окрім редагування, йому довелося виконувати й інші види робіт: на прохання В. Гренджі-Донського допомогти в експедиюванні газети Мухин наклеював марки, адреси й пакував кореспонденцію.

Зі спогадів автора постає й картина «внутрішнього» життя редакції часопису, учасниками якого були відомі постаті – М. Брацайко, В. Гренджа-Донський, Р. Кирчів, В. Бірчак, інженер Петрина, інженер Мурашко, відповідальний за спортивний відділ Шабельський та ін. Випуски газети супроводжувалися серйозним обговоренням змісту матеріалів. Редакційна колегія виробила певні звичаї, яких дотримувалася, зберігаючи здорові колегіальні й ділові стосунки. Зокрема, її учасники щосуботи ввечері збиралися в канцелярії д-ра Михайла Брацайка на площі Корятовича

в Ужгороді або недалеко в його домі на редакційні сходи. Сюди ж заходив і М. Мухин. Він детально описував ці професійні наради, згадуючи, що колектив спочатку визначав тему вступної статті, а якщо вона була вже готова, то її зачитували й обговорювали. Планувалася також ціла тека редакції на тиждень, обговорювалися різні місцеві події, що було дуже цікаво [10, с. 30].

Тут же дізнаємося про причетність до редакції та поведінку, риси характеру присутніх. Так, Роман Кирчів (хорист Української республіканської капели О. Кошиця (1919–20), актор, працював у адвокатській канцелярії Ю. Брацайка) [2], «сказавши нашвидку кілька дотепів, незмінно тікав на пиво до сусідньої Кав'ярні Берчені» [10, с. 31]. В. Бірчак модерував на засіданнях, оскільки головний редактор, М. Брацайко, хоч і був високоосвіченим, коректним та тактовним, проте лагідним і повільним і його «треба було в багатьох справах тягти на буксирі». При цьому, з В. Гренджою-Донським Бірчак сперечався через дрібниці й дорікав за неактивне ведення експедиції часопису [10, с. 31].

Із спогадів дізнаємося й про дописувачів газети з провінції. Це були переважно місцеві вчителі, священники, закарпатці-студенти Карлового університету, емігранти, серед яких О. Приходько, С. Черкасенко, Ст. Сірополк-старший, Ю. Сірий (Тищенко-Сірий) та ін.

М. Мухин зауважує й ставлення основних учасників редакції до авторів різного типу. М. Брацайко «бачив навколо себе з більшою приємністю людей старших», В. Бірчак орієнтувався на молодь, В. Гренджа був заступником «муз та грацій» [10, с. 32].

Мухин не схвалював ігнорування творчої молоді, коли навіть цікаві їхні матеріали губилися в редакційній теці й це призводило до пригасання молоді ініціативи. У міру своїх спроможностей він намагався залучати літераторів-початківців на сторінки газети. На цю його діяльність звернув увагу М. Неврлий, із яким Мухин теж зустрівся на Закарпатті. За його твердженням, він за короткий час вивчив стан тогочасної літератури краю, визнав заслуги лідера серед поетів В. Гренджі-Донського, проте цим не обмежився [11, с. 612]. Він спробував олітературнити «Українське Слово» в 1934–1935 рр. На сторінках газети з'являються твори місцевих молодих літераторів. Це відбувалося інколи й всупереч позиції М. Брацайка, який «брав до календаря лише давно всім знані речі, до Грінченка включно» [10, с. 90]. На противагу неприхильному ставленню Р. Кирчіва, С. Довгала,

необхідність постійного ознайомлення читачів із літературними творами підтримували В. Бірчак та І. Панькевич. До слова, ставалося й так під час компонування газети, що бракувало матеріалу. Тоді М. Мухин здійснював самочинство. Так сталося з одним із радянських фейлетонів Чечвянського на тему вічного руху з перекладом віршів з української на російську, потім знову з тих самих із російської на українську і знову на російську і т. д. Співробітники газети й знайомі Мухина вважали його автором твору. Мухинський варіант фейлетону мав успіх і знайшов місце й на шпальтах заокеанських українських видань. Присутність Мухина в газеті «Українське Слово», за словами др. Баранова, ушляхетнювала українську пресу. Зразки белетристики вмщував Мухин і в літературному додатку до газети, який виходив спочатку 1935 року впродовж трьох місяців, але був закритий через нерентабельність.

Цікавою інформацією Мухина про часопис є й відомості про матеріальне становище «Українського Слова». Виявляється, що серед інших кирилицею друківаних закарпатських часописів існували на дотації чеські партійні та урядові, польські, мадярські, чехо-польсько-мадярські видання, у той час, як «Українське Слово» «одиноко стояло на передплаті». Це породжувало річний дефіцит коштів, адже деякі «передплатники» не платили. Автор оприлюднює «непублічну» інформацію про те, що серед неплатників був і К. Грабар, ужгородський бургомістр. Щоправда, ставши губернатором, сплатив борг за кілька років у сумі 150 чи 200 Кч, на відміну від інженера Трепета. [10, с. 33].

Автор наголошує, що безгрошів'я часопис долав завдяки здатності В. Бірчака забезпечити його фінансове існування. Чеський уряд сподівався на недовготривале життя газети через брак коштів, що й скомпрометувало б українську справу. Тому й дозволив випуск із такою дражливою для нього назвою. Існування газети викликало і подив, і незадоволення чеської влади. Вона робить спробу перевірити фонди часопису, ставить питання на урядовому засіданні. Але директор Підкарпатського банку підтверджує правомірність надходження грошей на передплату «Українського Слова». Так «довелось чехам проковтнути цю пігулку, й часопис виходив далі» [10, с. 34].

Досить кепськими матеріальні справи газети постали в кінці 1936–на початку 1937 рр., коли М. Брацайкові, байдужому до футболу, довелося шукати кредиторів на одному з футбольних мат-

чів. Мухину ж не вдавалося отримувати своїх грошей, тому він змушений був передруковувати на машинці чийсь твори.

Пильність чехів до «Українського Слова» не зменшувалася. Її тривалий час не конфісковували завдяки ретельності редакційної колегії. Адже головний редактор Михайло Брацайко був відомим у краї юристом і мав адвокатську практику. М. Мухин іронізував, що «Українське Слово» – це «адвокатський часопис», який видавці навчилися так писати, що «цензура до часопису не добереться» [10, с. 164]. Однак упродовж 1935–1937 рр. такі акції з боку влади відбувалися часто. На думку Мухина, переслідування були пов'язані зі зростаючим національним та соціальним незадоволенням, яке впливало й на редакцію «Українського Слова» [10, с. 164–165].

Зафіксовано в спогадах і питання оновлення кадрів у редакції газети. До її складу намагалися залучити Петра Дереша, емігранта, автора гумористичних оповідань із життя галицької армії та еміграції, академіка проф. Станіслава Дністрянського та мецената д-ра Данила Стахуру (колишніх послів австрійського парламенту), інженера Гелетка [10, с. 165]. Однак при цьому суттєвих змін у веденні часопису не відбулося.

Відтворено в спогадах і певні перипетії з друкарнями, які видавали газету. Із Ужгорода, у якому діяли сім типографій, видання часопису було перенесено до Мукачеве в друкарню Майзельса, цілком культурного друкаря «ляйпцігської школи», але з дуже непрофесійними складачами. Першим випуском Мухин був украї незадоволений. Однак після повторного редагування, «часопис виходив так, що сам шеф – М. Брацайко – дивувався чистій коректі» [10, с. 80]. Проте друкування в Мукачеві мало й інші незручності більше не фахового, а побутового характеру. У час «шабесу» робота припинялася й Мухину доводилося з труднощами добиратися до Ужгорода або й ночувати будь-де. Опісля потрібно було повертатися і знову вночі доставляти роздрукований номер до Ужгорода, коли редакція вже зачинена. А іноді й стукати в браму будинка головного редактора на площі Корятовича, щоб хоч там залишити пакунки свіжої преси [10, с. 81]. За таких обставин у Мукачеві було випущено всього два числа газети. І в 1935 році випуск продовжується в друкарні «Вікторія» в Ужгороді.

Хоча працював М. Мухин в «Українському Слові» з великим ентузіазмом, відповідальністю та повною віддачею, відчуття від праці були не завжди позитивними. Він зізнається в тому, що

«Українське Слово» «почало обридати з вічним допиканням за кепську коректуру», адже в друкарні недбало ставились до його поправок [10, с. 128]. Окрім того, він чимало дописував до інших видань, підготував і видав у бібліотеці «Самостійної Думки» в 1936 році збірку «Сучасні українські поети». Тому «по трудах праведних над “Українським Словом”» він відпочивав на природі, подорожував краєм, багато працював у домашніх бібліотеках місцевої інтелігенції (Лелекача, Томчания, Небесника, Потушняка та ін.) й осілих тут емігрантів (Кукурудзи, Наріжного, Равича, Заклинського та ін.).

У період 1936–1937 рр. в газеті дещо змінюється редакторський статус М. Мухина. Він не лише відбирає якісний матеріал, але й фільтрує, контролює його. Як випускаючий редактор, він мав рішучість відхиляти неякісні матеріали, що інші не зважувалися робити. На таке інженер Мурашко, зустрівши Мухина, оголосив, що перебуватиме з ним «на воєнній стойці» і додав: «Ну, й підстрелять же вас, колежко!» [10, с. 178].

Ці та інші оказії призвели до певних непорозумінь у редколегії. «Велику веремію», як визнає сам М. Мухин, розпочав проти нього В. Бірчак, який на редколегії «виступив з цілим прокурорським актом» й «під впливом його красномовства» редакційна колегія постановляє звільнити його. Така однасторонність, на наш погляд, невинна. Як згадує М. Неврлий, Мухин досить прямо висловлював свою позицію. Так, щодо «Граматики руського язика» І. Панькевича він привселюдно сказав авторові: «Вашою „Граматиною руського язика”, яку й самі не знаєте, ви зробили для Закарпаття медвежу послугу» [11, с. 614]. За це Пань-

кевич зненавидів Мухина. Дісталось від Мухина й Гренджі-Донському, якому він зауважив: «Ви, бачу, читаєте тільки себе» [11, с. 614]. Після головування членів редакції, зазначає М. Мухин, головний редактор М. Брацайко все ж залишив його в редакції «Українського Слова», а з В. Бірчаком «у позакоректурних» справах вони все ж залишилися у добрих стосунках [10, с. 180–181].

Спогади М. Мухина обриваються, даючи нам короткі відомості про його працю в часописі 1937 року. Покинув Закарпаття М. Мухин після окупації краю (Карпатської України) угорськими військами, оселився в Празі. Помер 3 вересня 1974 р. в Німеччині, у м. Равенсбурзі.

Висновки. Проведена аналітична робота над спогадами М. Мухина доповнила біографічний дискурс відомого публіциста, журналіста, редактора «Українського Слова» новою сторінкою його емігрантського п'ятирічного періоду життєдіяльності на Закарпатті. У науковий обіг введені факти участі М. Мухина в часописі, співпраці із закарпатськими провідними громадсько-політичними, культурними діячами, літераторами в період національного відродження в краї за Чехословацької Республіки. Історію закарпатської української періодики доповнено інформацією про внутрішньо редакційні події, кадрові, видавничі, матеріальні й ін. проблеми часопису «Українське Слово» і їх вирішення. Дослідження спогадів М. Мухина дає перспективу науковцям до осмислення інших проблем, пов'язаних із діяльністю української еміграції на теренах Закарпаття у 20–30-ті рр. ХХ століття, історією масмедіа, діяльністю друкарень, книгарень, становлення українського театру, хорового мистецтва й ін.

Список літератури:

1. Антонович М. Михайло Мухин. *Українське Слово*. Париж. 1974. 29 вересня.
2. Баглай Б. Подвижник (До 110-річчя від дня народження Романа Кирчіва). *Новини Закарпаття*. 2002. 17 серпня.
3. Барчан О. Реклама в закарпатській газеті «Українське Слово» 1932–1938 рр. *Образ*. 2022. Вип. 2. С. 81–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obraz_2022_2_10.
4. Бідзіля Ю. Періодика транскордоння в контексті міжнаціональної комунікації: монографія. Ужгород: Вид-во ПРП «АУКТДОР-ШАРК», 2016. 472 с.
5. Власенко В. Журналіст і ходяча енциклопедія в одній особі (Михайло Мухин). *Матеріали V міжнародної наукової конференції: «Міжнародні відносини і безпека в багатополлярному світі: контури нового світоустрою для України та світу»*. Суми, 2023. С. 25–28 URL: <https://history.sumy.ua/research/prominent-names/9775-vlasenko-valerii-zhurnalist-i-khodiacha-entsyklopediia-v-odnii-osobi-mykhailo-mukhyn.html>
6. Габор В. Українські часописи Ужгорода (1868–1944 рр.). Історико-бібліографічне дослідження. Львів, 2003. 564 с.
7. Добош І. Історія української журналістики Закарпаття 20–30-х років ХХ століття. Івано-Франківськ, 1995. 128 с.
8. Ільницький М. «Мав у собі щось сквородинського...» (Михайло Мухин). *Слово і Час*. 2015. № 2. С. 57–69.

9. Мишанич О. З історії журналістики Закарпаття / Добош І. Історія української журналістики Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. Івано-Франківськ, 1995. С. 3–5.
10. Мухин М. Ужгородські вакації: Спогади. Ужгород: ФОП Ребрик А.І., 2024. 264 с.
11. Неврлий М. Мухин і літературна молодь Закарпаття. *Минуле й сучасне. Збірник слов'янознавчих праць*. Київ: Смолоскип, 2009. 956 с.
12. Передерій В. Мухин Михайло. Українська журналістика в іменах: *Матеріали до енциклопедичного словника*. Львів, 2004. Вип. 11. С. 276–277.
13. Ребрик А. «Закарпатський» науково-публіцистичний доробок Михайла Мухина – потужний внесок в українське літературознавство та суспільно-політичну думку. *Мухин М. Ужгородські вакації: Спогади*. Ужгород: ФОП Ребрик А.І., 2024. С. 228–257.
14. Ребрик О. Ужгородські вакації Михайла Мухина. *Мухин М. Ужгородські вакації: Спогади*. Ужгород: ФОП Ребрик А.І., 2024. С. 3–7.
15. Савка М. Українська еміграційна преса у Чехословацькій республіці (20–30-ті рр. ХХ ст.): історико-бібліографічне дослідження. Львів, 2002. 308 с.

Barchan O. V. MYKHAILO MUKHYN AND THE TRANSCARPATHIAN NEWSPAPER “UKRAINSKE SLOVO” IN THE 1930s

The article examines the Transcarpathian period in the life and work of the prominent publicist, journalist, and editor Mykhailo Mukhyn, as well as his participation in the publication of the Transcarpathian Ukrainian newspaper “Ukrainske Slovo” in the 1930s. This chapter of the artist’s biography has not been sufficiently documented. Descriptions of the newspaper make no mention of this figure. Therefore, the relevance of the study lies in shedding light on new aspects of M. Mukhyn’s biography and supplementing the history of Transcarpathian Ukrainian periodicals during the Czechoslovak Republic period. The unexplored nature of this significant chapter in Mukhyn’s life, and the introduction of processed data into scholarly circulation, constitutes the relevance of the work. For this reason, his memoirs – “Mykhailo Mukhyn. Uzhhorod Vacations” (2024) – are of particular importance in revealing his collaboration with the regional press, in particular with the newspaper Ukrainske Slovo, and have become the object of our analysis. The aim of the work involves supplementing the biographical discourse of M. Mukhyn, as well as introducing new facts into the history of the region’s mass media. In the course of the study, elements of general scientific methods—analysis and synthesis—were employed, along with the tools of specialized research approaches, including analytical, contextual-interpretative, descriptive, historical-biographical, and systemic methods. As a result of the scholarly analysis, it has been established that the Transcarpathian period of M. Mukhyn’s life coincided with the national awakening of the Rusyn-Ukrainians of the region and was marked by an active and productive phase in his work. During this time, he restored his physical strength, worked in libraries, and became acquainted with activists of the Ukrainian national movement. His participation in the editorial board of the newspaper “Ukrainske Slovo” gave him new impulses in communication with the regional intelligentsia and Ukrainian emigrants, as well as a sense of involvement in the realization of national revival ideas in Transcarpathia during the Czechoslovak period. The study of M. Mukhyn’s memoirs, as well as the regional periodicals of the 1920s–1930s, constitutes a rich source for scholars in the study of emigration history, the history and practice of Ukrainian mass media, book distribution, printing affairs of that time, and more.

Keywords: Mykhailo Mukhyn, emigration, “Ukrainske Slovo,” national revival, Transcarpathia.

Дата першого надходження статті до видання: 21.03.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 03.04.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026